

III. Rönesans Felsefesi ve Reformasyon

III. R6nesans Felsefesi ve Reformasyon

- R6nesans Ortaçağ felsefesinden sıçrayıp İlkçağ felsefesine d6nmeyi ifade eder.
- 200 yıllık bir çalkantı dönemidir. Ardından bir durulma yaşanmıştır.
- 17. yy felsefesi düşüncedeki salınımın bir ritme kavuştuğı dönemdir ve bu ritim rasyonalizm olmuştur.

III. Rönesans Felsefesi ve Reformasyon

- Bir kuşaklık zaman dilimi içinde Leonardo, Mikelanj ve Raphael, şah eserlerini ürettiler; Kolomb, Yeni Dünya'yı keşf etti; Luther Katolik Kilisesine başkaldırdı ve Reformasyon'u başlattı; Kopernik güneş merkezli bir dünya sentezi kurdu ve bilimsel devrime ön ayak oldu.
- Rönesans insanı birden bire üstinsan statüsüne yükseldi. Geleneksel otoriteleri yıktı ve kendi hür iradesine dayalı bir hakikat kurdu.
- Hiçbir bilgi, yaratıcılık ve keşif alanı, insanın ulaşamayacağı bir yerde durmaz artık.
- Rönesans ile insan artık Tanrı'dan, Kilise'den ve tabiattan bağımsız görünür.
- Batılı insan Antik Yunan'dan beri görülmemiş biçimde bir doğuş yaşar.

III. Rönesans Felsefesi ve Reformasyon

- Rönesans'ın ortaya çıkışını ışık ve görkemden ibaret görmek yanılıdır.
- Rönesans, dinmek bilmeyen felaketler dizisinden sonra gerçekleşmiş ve devam eden çalkantıların tam ortasında canlanmıştır.
- 15. yy ortalarında kara veba patlak vermiş, İngiltere ile Fransa arasında Yüzyıl Savaşları sürmekte iken, İtalya iç savaşlarla harabeye dönmüş durumda idi. Korsanlar, eşkıyalar ve ücretli askerler her yerde kol geziyordu. Büyük ekonomik bunalımlar halkı bezdirmiş durumdaydı.
- Üniversiteler kaskatı kesilmiş, limanlar yoluyla yeni hastalıklar Avrupa'ya akın ediyordu. Kara büyü ve şeytan tapıcılığı, hızla yayılıyordu. Yığınlar halinde kırbaçlamalar, mezarlarda ölüm dansları, şeytana tapınma ayinleri, Engizisyon, işkenceler ve yakıp yıkmalar her yerde rastlanan vakayı âdiye haline gelmişti.

III. Rönesans Felsefesi ve Reformasyon

- 15. yy'da Katolik Kilisesi de kriz yaşıyordu. Dini kargaşa, uluslar arası bir boyut kazanmıştı. 1054 yılında batıda Roma Kilisesi ve doğu'da da merkezi Konstantinopolis olacak şekilde ayrılan Kilise bunu izleyen 300 yıl içinde hem içeriden hem dışarıdan gelen muhalefet karşısında tanrıbilimsel ve emperyal otoritesini korumak için uğraşıyordu.
- Kilise çevrelerinde entrikalar rutinleşmişti.
- Kıyamet beklentileri artmıştı ve insanlar Tanrı'nın gazabının yaklaşmakta olduğuna inanıyordu.
- İşte Rönesans'ın "yeniden doğuşu" nun vuku bulduğu arka plan, bu yaygın kültürel çözülme, şiddet ve ölümdü.

III. Rönesans Felsefesi ve Reformasyon

- Teknik ilerlemeler de, yeni dönemin oluşumunda kilit rol oynamıştır.
  1. Pusula
  2. Barut
  3. Mekanik saat
  4. Matbaa

Bütün bu icatlar sonuçları bakımından modernleştirici ve sekülerleştirici icatlar olmuştur. Eğer matbaa olmamış olsaydı, Reformasyon , ücra bir Alman taşrasında görece küçük bir tartışmadan ibaret kalacaktı; birçok bilim adamının arasındaki uluslararası iletişimle mümkün olan Bilimsel Devrimin gerçekleşmesi ise imkansız olacaktı.

III. Rönesans Felsefesi ve Reformasyon

- Rönesans hem yeni bir çağ hem de bir geçiş dönemi idi; aynı anda hem Ortaçağ hem de Yeni Çağ'dı; hala bir hayli de dindardı (Ficino, Mikelanj, Erasmus, More, Savonarola, Luther, Loyola, Avila'lı Teresa, Çarmıhtaki John); yine de inkar edilemez bir şekilde dünyevi idi (Makyavel, Cellini, Castiglione, Montaigne, Bacon, Mediciler ve Borgialar, Rönesans dönemi papalarının çoğu)
- Aynı zaman dilimleri içinde hem bilimsel duyarlık belirmiş ve yeşermişti; hem de dini tutkular güçlü bir biçimde duyumsanıyordu.
- Ancak kuzeydeki yeni güçlü dindarlık, güneyde papalığın devam eden ahlaki çözülüşü ile karşı karşıya idi.

III. Rönesans Felsefesi ve Reformasyon

- Rönesans bireyciliği ruhunun, teoloji ve Kilise içindeki dini bağlanma alanına, Alman Augustine'ci keşişi Martin Luther'in şahsında ulaştığında, Avrupa'da son derece önemli bir Protestan Reformasyonu ile sonuçlanmıştı.
- Rönesans Kilisesinin Grek Roma pagan kültürünü bir kültürel uzlaşmacılıkla bağrına basması ve bu uğurda harcanan yoğun hamilik masrafları, Kilise'nin mutlak dini otoritesinin çöküşünü hazırlamaya yardım etmişti.

III. Rönesans Felsefesi ve Reformasyon

- Rönesans'ın en yakın nedeni, papalığın, teolojik olarak şüpheli bir yol olan para karşılığında günah çıkartma uygulaması ile Rönesans'ın mimari ve sanatsal şaşaasını finanse etme girişimiydi.
- Önceleri Kilise'nin Haçlı seferlerini finanse etmek, katedraller ve hastaneler inşa etmek için para biriktirmek amacıyla kullanılan bu uygulama Luther döneminde cehennemden dünyada iken kurtulmak, Tanrı tarafından öldükten sonra empoze edilen suçlardan kurtulmak gibi abartılı boyutlara ulaşmıştı.

Protestan devriminin diđer nedenleri

- Dindar olmayan ama sosyal ve ekonomik bakımlardan imtiyazlı ruhban sınıfının aksine, Kilise bağlıları arasında derin bir dindarlığın ve yoksulluğun hakim olması
- Monarşik g¼c¼n y¼kseliři
- Milliyetçiliđin ortaya çıkışı
- Kutsal Roma İmparatorluğu'nun evrensel iddialarına karşı lokal Alman başkaldırısı
- Kilise 'nin y¼ksek k¼lt¼r¼n oldukça masraflı hamiliđini ¼stlenmesi

III. Rönesans Felsefesi ve Reformasyon

- Luther kurtuluşa erme tecrübesini ne Kilise’de, ne Kilise’nin sakramentlerinde, ne de günah çıkartma işlemi buldu.
- Kutsal Kitap’ta İsa Mesih vasıtasıyla ifşa ve ilan olunan Tanrı’nın selamete erdirici gücüne olan iman üzerine inşa etti Reforme edilmiş Hristiyanlığı.
- Papa X. Leo, Luther’in baş kaldırısını bir “keşif çekişmesi” olarak değerlendirdi ve Luther, 95 Tezi’ni Wittenberg Kilisesi’ nin kapısına çaktıktan üç yıl sonra teslim olma fermanını aldı. Bu durumda Kilise problemin çözümünde geç kalmıştı; Luther bu fermanı halkın önünde ateşe vererek yaktı.

III. Rönesans Felsefesi ve Reformasyon

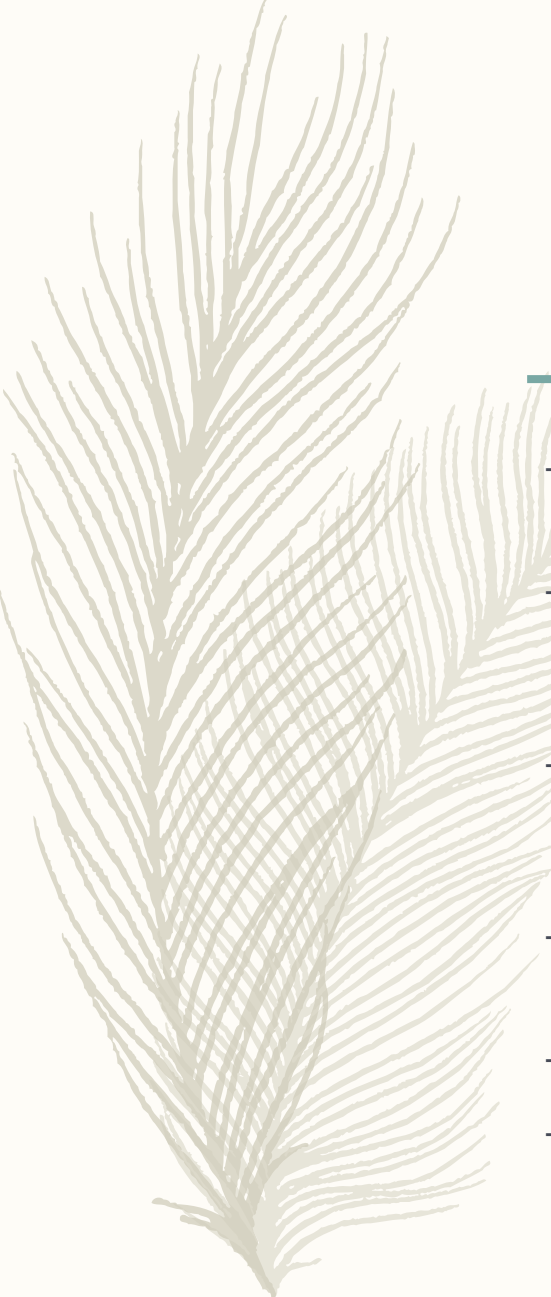
- Luther davasından vazgeçme çağrılarına kulak asmadı ve Hristiyan birliğini koruma endişesi taşıyan İmparator V. Charles tarafından “heretik/sapkın” olarak nitelenerek imparatorluk yasağına çarptırıldı.
- Ancak asi Alman prensleri ve kralları tarafından desteklenen ve güçlendirilen Luther’in şahsi teolojik itirazı, bir anda hızla uluslararası bir başkaldırıya dönüştü.

III. Rönesans Felsefesi ve Reformasyon

- Luther'in fark ettiği ve dikkat çektiği husus şu ki: Tanrı, selameti insana kendi hür iradesiyle lutfediyor, bahşediyordu. İnsan, selameti kazanmıyordu. (*Romalılara Mektup/ Pavlus*)
- Oysa Katolik Kilisesi, Tanrı'nın lütfunu dağıtma hakkına sahip olduğunu iddia ederek pazaryeri uygulamasıyla ve insanları öte dünyada ödemek zorunda oldukları borçlarından bu dünyada kurtarmakla ve bunun sonucunda da, kendi din dışı amaçları için bu paraları iç etmekte, bu arada, papalığın yanılmazlığını/masumluğunu iddia etmekte yalnızca bir sahtekar olabileceği görüşü söz konusuydu.

-
-
- Reformasyon, asli niteliği bakımından dindar olmasına rağmen, Batı kültürü üzerindeki etkileri son derece sekülerleştirici olmuştur.
  - Katolik Kilisesi'nin teolojik otoritesini sarsarak Batı'da önce dini çoğulculuğa, ardından dini şüpheciliğe ve son olarak Hristiyan dünya tasavvurunun homojenliğinin kaybolmasına zemin hazırlamıştır.
  - Bilimsel keşiflerle ilerleyen zaman içinde Luther'in Kutsal Kitap temelli bir dindarlığı tesis etme çabası, son tahlilde, kendi seküler antitezini hazırlamaya yardımcı olan bir etkene dönüşmüştür.
  - İsa Mesih'e bireysel iman yoluyla Protestan inanç tasdik etme doktrini, İsa Mesih'e imandan ziyade bireysel imana vurgu yaptığı için; uzun vadede, ben, her şeyin ölçüsü olmuştur.
  - Bireyin her şeyi kendisinin tanımlaması ve her şeye kendi başına karar ve hüküm vermesi.
  - Böylelikle hakikat; *ben tarafından tecrübe edilen hakikat'e* dönüştü.

Kaynakça

- Macit Gökberk, *Felsefe Tarihi*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2011.
- G. Skirbekk- N. Gilje, *Felsefe Tarihi*, çev: Emrullah Akbaş- Şule Mutlu, Üniversite Kitabevi yay., İstanbul, 2004.
- Jerry Brotton, *Rönesans*, çev: Hakan Gür, Dost yay., Ankara, 2012
- Richard Tarnas, *Batı Düşüncesi Tarihi*, çev: Yusuf Kaplan, Külliyyat yay., İstanbul, 2014

Önerilen Kaynaklar

- W. Wisshel, *Felsefenin Arka Merdiveni*, İz yay.,1993.
- Ahmet Cevizci, *Felsefe Tarihi*, Say yay., 2010.
- A. Weber, *Felsefe Tarihi*, Sosyal yay., 2000.

